

ІНОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Дмитро КОЯВА

магістр

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Володимир БОНДАРЕНКО

канд. пед. наук, професор

завідувач кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Ознака освіченого розуму, засвоїти

думку, не приймаючи її за істину.

Аристотель (384 – 322 р. до Різдва Христового)

Навчання – це те, що допомагає людству пристосовуватися, розвиватися, процвітати та виживати. Усі досягнення людства, починаються в той момент, коли воно розпочинає процес навчання, за навчанням іде розвиток, а далі досягнення мети.

Протягом усього свого існування людство не перестає навчатися та розвиватися. Прагнення людини до навчання, можна порівняти зі стихією, яка може бути непереборною або зовсім незначною, адже в людській суті запрограмоване прагнення до навчання, оскільки розвиток не може існувати без бажання навчатися задля застосування отриманих знань на благо людства. Саме технології навчання покликані допомагати нам у цьому.

Інноваційні процеси, які сьогодні відбуваються в національній системі підготовки фахівців із вищою освітою в Україні вимагають і нових підходів до набору педагогічних технологій, які спрямовані на подолання розриву між освітою та реальним виробництвом. Такий розрив одразу проявляється, коли молодий фахівець, який щойно закінчив ЗВО, переступає поріг прохідної майбутнього місця роботи, а саме: невідповідність знань випускників

технічних університетів власним запитам, суспільним потребам і сучасним стандартам ринку праці. Ще одним значним, на наш погляд, недоліком, є знецінення соціального статусу людини з вищою освітою.

Метою наукової розвідки є дослідження інноваційного інструментарію, динаміки та структури інноваційних технологій для моделювання освітнього середовища вищих технічних навчальних закладів, яке відповідатиме вимогам сучасних технологій і виробництва.

Інноваційні підходи до технологій і методів сучасної вищої освіти є об'єктом активних пошуків українських науковців і педагогів-практиків. Наукові дослідження В.П. Андрющенка, В.Г. Кременя, М.В. Лисенка, С.О. Сисоевої та багатьох інших присвячені проблемам інноваційної парадигми у вищій школі і, зокрема, окремим прогресивним формам і технологіям навчання та перспективам їх використання в практичній діяльності технічних ЗВО України.

З огляду на те, що основним критерієм роботи закладу вищої технічної освіти є рівень підготовленості випускників до умов реального виробництва, раціональне поєднання їх теоретичних знань, умінь і навичок з умінням застосовувати їх на практиці, ЗВО змушені шукати і впроваджувати в навчальний процес інноваційні педагогічні технології, удосконалювати навчальні програми, осучаснювати навчальні плани й навчальні методики тощо. Сучасна система освіти, м'яко кажучи, поступово втрачає свою актуальність, викладацький склад «застаріває» та й форс-мажорні обставини у вигляді воєнної агресії з боку тих, хто чомусь називав нас братами, призводять до втрати позицій якісної освіти.

Як зазначає з цього приводу С.С. Вітвицька «Прогрес у вихованні і навчанні студентства відбувається за діалектичного відмирання застарілого і народження нового, що у свою чергу вимагає наповнення вищої школи новим змістом» [1, 3]. Усе це змушує педагогічну спільноту активно працювати над пошуком нових форм і технологій навчання.

Під інноваційними технологіями навчання ми, слідом за П. Ю. Саух, розуміємо постійне прагнення до переоцінки цінностей, збереження тих із них, які мають незаперечне значення і відкидання тих, що вже застаріли. Інновації у навчальній діяльності пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і засобів для вирішення дидактичних завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні класичних традиційних методик та результатів творчого пошуку, застосування нестандартних, прогресивних технологій, оригінальних дидактичних ідей і форм забезпечення освітнього процесу [2, 14].

Сьогодні вже ні в кого не виникає сумніву, що тільки впровадження в навчальний процес нових педагогічних технологій дозволить змінити саму парадигму вищої технічної освіти, а нові дистанційні технології дозволять найбільш ефективно реалізувати можливості ЗВО України в умовах воєнного стану. Саме нові інформаційні технології дозволяють повною мірою розкрити педагогічні, дидактичні функції методів, реалізувати закладені в них потенційні можливості, а їхня реалізація може відбуватися засобами педагогічного моделювання, організації нестандартних лекційно-практичних, семінарських занять; індивідуалізації засобів навчання; кабінетного, групового та додаткового навчання; факультативного, за вибором здобувачів освіти, поглиблення знань; проблемно-орієнтованого навчання; науково-експериментального при вивченні нового матеріалу; розробці нової системи контролю оцінки знань; застосуванні комп'ютерних, мультимедійних технологій; навчально-методичної продукції нового покоління [3, 28].

Незважаючи на розмаїття підходів у педагогічній і психологічній науці, моделей у практиці роботи вищих навчальних закладів, можна виділити чотири основних варіанти педагогічних технологій:

1. Засновані на випереджуючому фіксованому інтелектуальному розвитку здобувача освіти; реалізуються в системі розвиваючого навчання Д. Б. Ельконіна-В. В. Давидова (теорія і методика змістовного узагальнення та

дедуктивної логіки засвоєння), у системі Л. В. Занкова, у технологіях проблемного навчання, в евристичних моделях навчання тощо.

Не дивлячись на значне поширення і позитивні результати, деякі із технологій викликають заперечення (якщо форсований розвиток інтелекту йде на шкоду образно-емоційному пізнанню світу).

2. Технології пріоритетного розвитку емоційно-чуттєвої сфери, уяви, творчих можливостей та здібностей через різні види гри, психологічні тренінги, пов'язані з іменами Л. М. Толстого, К. Вентцеля, М. Монтессорі, С. Френе, Р. Штайнера.

У сучасних варіантах, особливо в «школах вільного розвитку», отримані обнадійливі, хоч і не гарантовані результати.

3. Технології пріоритетного розвитку практичного мислення, трудових умінь і навичок; послідовно втілюється в закладах початкової професійної освіти, де загальний інтелект і різноманітні здібності особистості прагнуть розвивати, залучаючи здобувачів освіти до трудової діяльності, сприяють їх професійному самовизначенню.

4. Технології духовно-морального становлення особистості, екологічної чистоти підходу до природи здобувача освіти, виховання в нього шляхетних чеснот на основі віри в його вроджену місію і різноманітні можливості.

Найбільш послідовно і плідно цей варіант відображений в педагогічній системі В. О. Сухомлинського: молода людина є явищем, носієм своєї місії й енергії духу. Пріоритетом є розвиток її духовного світу, виховання в ній прекрасномислення, добромислення, відповідальності за свої думки, прагнення, а не лише за вчинки. Пропагується інша система навчальних принципів і вчинків. Педагогіка вважається вищою формою людського мислення, частиною загальнолюдської культури [4, 393-394].

При створенні та апробації інноваційних педагогічних технологій вважаємо, що основним їхнім орієнтиром має бути особистісно орієнтований підхід, який враховуватиме інтереси та сподівання кожного конкретного здобувача вищої освіти. Слідом за В. Ю Стрельниковим, ми вважаємо

обов'язковою наявністю в будь-якій педагогічній технології таких визначальних маркерів особистісно орієнтованого підходу до педагогічної діяльності, інноваційності та психолого-педагогічної достатності як:

- наявність мотивації до навчання;
- сприятливе, комфортне освітнє середовище для досягнення мети;
- використання ефективних форм, методів і технік навчання;
- опора на досвід, знання, уміння і навички здобувачів освіти;
- наявність у здобувачів освіти відчуття контролю над процесом свого навчання;
- досягнення успіху, задоволення пізнавальних потреб та потреби у самореалізації;
- повне занурення у процес навчання;
- достатність часу на засвоєння нових знань і вмінь;
- відсутність факторів ризику для здоров'я;
- зміна змісту навчання і позиції викладача [5, 18-19].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Сучасна педагогічна практика вимагає від вищої технічної школи створення відповідного умовам ринку та технологій педагогічного забезпечення навчального процесу в закладах вищої технічної освіти. Відповідність цим вимогам може бути досягнута лише за умов впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій, які за своїм змістом орієнтовані на кожного конкретного учасника навчального процесу, тобто повинні бути за своєю суттю особистісно-орієнтованими. Безумовно, не можливо в межах даної наукової розвідки окреслити всі необхідні риси та вимоги до інноваційних педагогічних технологій у закладах вищої технічної освіти, тому дана тематика потребує подальших досліджень і практичної апробації.

Література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Саух П.Ю. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи.

Монографія / П. Ю. Саух [та ін.]; ред. П. Ю. Саух. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 319 с.

3. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. № 1 (4). 2015. С. 27–28.

4. Сучасні методи та технології навчання у вищій школі України. Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції. Київ-Слупськ. 2016. С. 151-160.

5. Стрельников В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брігченко. Полтава: ПУЕТ, 2013. 309 с.

УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ

Іван КУРИЛО

студент групи Е-11-22

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Лариса ФІЛІПЕНКО

канд.іст.наук, доцент кафедри філософії та

педагогіки професійної підготовки

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

За рік повномасштабної війни, що почалася 24 лютого 2022 року, українське суспільство вимушено було постійно та швидко змінюватись реагуючи на ті неочікувані тяжкі обставини, що супроводжували цю страшну подію.